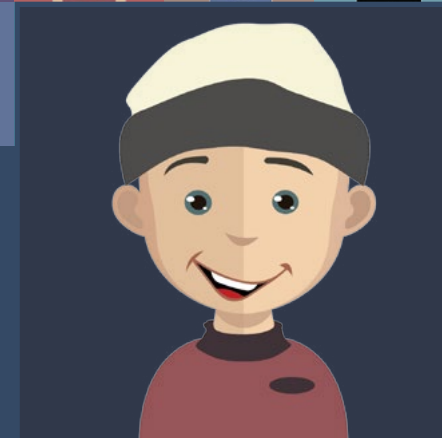

Asesiad o boblogaeth Gogledd Cymru

Ebrill 2017

Crynodeb i bobl ifanc

CYDWEITHREDFA GWELLA GWASANAETHAU
GOFAL A LLESIAIT **GOGLEDD CYMRU**
**NORTH WALES SOCIAL CARE AND WELL-BEING
SERVICES IMPROVEMENT COLLABORATIVE**

Bwrdd Iechyd Prifysgol
Betsi Cadwaladr
University Health Board

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

CYNGOR SIR
YNYNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

Cyngor
Sir y Fflint
Flintshire
County Council

wrexham
COUNTY BOROUGH COUNCIL
CYNGOR BOROUGHDREF WREXHAM

Cyflwyniad

Asesiad o'r boblogaeth

Mae asesiad o'r boblogaeth yn casglu gwybodaeth ac ystadegau am ardal.

Mae asesiadau o'r boblogaeth yn rhoi gwybod i bawb beth sy'n digwydd ac i ba gyfeiriad y mae pethau'n mynd.

Mae'n gallu dangos i gynghorau a byrddau iechyd beth allai fod angen iddyn nhw ei wneud i gefnogi pobl yn y dyfodol. Mae'n gallu dangos pethau i ni fel sawl cartref gofal y gallen ni fod eu hangen, neu ddangos a oes angen i ni gael mwy o wasanaethau i helpu pobl ifanc.

Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr (BIPBC) a chwe chynghor Gogledd Cymru sydd wedi gwneud yr asesiad yma o'r boblogaeth.

Mae'n ein helpu ni

Mae asesiad o'r boblogaeth yn ein helpu ni:

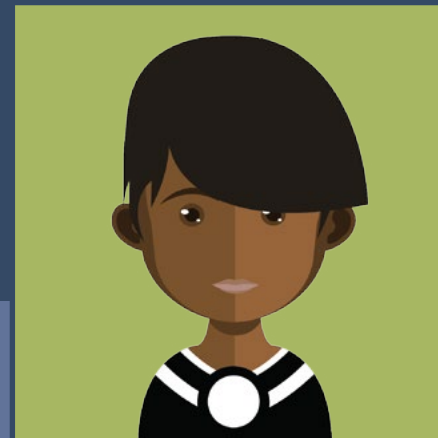
- i weld ein cryfderau a'n gwendidau
- i weld pa adnoddau sydd gennon ni
- i weld sut mae cymunedau'n newid
- i gynllunio gwasanaethau gofal a chymorth ar gyfer y dyfodol.

Mae hefyd yn ein helpu ni i wneud y pethau y mae angen i ni eu gwneud i fodloni Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.

Mae'n eich helpu chi

Mae asesiad o'r boblogaeth yn eich helpu chi:

- i chwarae rhan a dweud eich dweud ynglŷn â sut rydyn ni'n cynllunio gwasanaethau
- i weld sut y mae gwasanaethau'n gallu diwallu'ch anghenion chi nawr ac yn y dyfodol.

Yr asesiad

Gwneud yr asesiad

Rydyn ni'n casglu gwybodaeth o bob math o wahanol leoedd.

- Gwnaethon ni edrych ar ystadegau a data.
- Gwnaethon ni edrych ar fwy na 300 o adroddiadau ymgynghori ac ymchwilio.
- Gwnaethon ni edrych ar wybodaeth roedd gwasanaethau iechyd, elusennau a sefydliadau wedi'i chasglu.
- Gwnaethon ni edrych ar fwy na 100 o bolisiau, strategaethau a chynlluniau.

- Gwnaethon ni siarad efo pobl drwy'r Panel Dinasyddion.
- Gwnaethon ni siarad efo pobl mewn cymunedau ar draws Gogledd Cymru.
- Gwnaethon ni siarad efo sefydliadau ynglŷn â gofal a chymorth pobl.

- Gwnaethon ni gynnal 20 o ddigwyddiadau i bobl gael dweud eu dweud.
- Gwnaethon ni gynnal 22 o weithdai efo cynghorwyr a staff o gynghorau lleol.

- Gwnaethon ni anfon holiaduron a gyrhaeddodd rhyw 260 o bobl.

Poblogaeth

Rydyn ni'n gwybod bod poblogaeth Gogledd Cymru'n newid

- Rydyn ni'n disgwyl cynnydd yn nifer y babanod a fydd yn cael eu geni, a bydd pobl yn byw yn hirach.
- Fe fydd y boblogaeth yn tyfu o 690,000 o bobl i ryw 720,000 o bobl erbyn 2039.

Canlyniadau

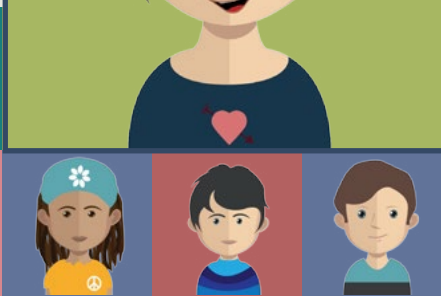
Mae'r asesiad wedi dangos i ni bod yna rai pethau y mae angen i ni eu cynnwys mewn unrhyw gynlluniau ar gyfer y dyfodol.

Dyma'r meysydd rydyn ni wedi rhoi blaenoriaeth iddyn nhw:

1. **Plant a phobl ifanc**
2. **Pobl hŷn**
3. **Iechyd ac anabledd**
4. **Anableddau dysgu**
5. **Iechyd meddwl**
6. **Gofalwyr**
7. **Trais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol**
8. **Yr ystad ddiogeledd**
9. **Cyn-filwyr**
10. **Digartrefedd**
11. **Anhwylder ar y Sbectrwm Awtistig**

Mae angen i ni wneud yn siŵr bod pobl yn cael y cymorth sydd ei angen arnyh nhw yn y Gymraeg.

Mae angen i ni edrych ar ffyrdd i gamu i mewn yn gynnar fel nad oes angen cymorth ychwanegol ar bobl.

1. Plant a phobl ifanc

Mae'r asesiad yn dangos:

Ein poblogaeth

Mae 24,000 o blant rhwng 0 a 15 oed yn byw yma. Rydyn ni'n meddwl y bydd hyn rywbeth yn debyg mewn 25 mlynedd.

Iach a hapus

Dyweddodd y mwyafrif o blant a phobl ifanc eu bod nhw'n teimlo'n iach ac yn hapus. Mae yna heriau fel problemau iechyd meddwl, gordewdra, ysmegu a chamddefnyddio alcohol.

Iechyd a gofal cymdeithasol

Mae gwasanaethau'n cefnogi mwy o blant a phobl ifanc nag oedden nhw'n eu cefnogi bum mlynedd yn ôl. Mae gennon ni hefyd fwy o blant anabl yn byw yng Ngogledd Cymru nawr.

Cadw plant yn ddiogel

Dros y pum mlynedd diwethaf, mae mwy o blant:

- ar y gofrestr amddiffyn plant
- yn derbyn gofal oddi wrth gynghorau
- yn wynebu problemau efo bwlio ar-lein a secstio.

Trosedd

Yn y tair blynedd diwethaf:

- mae yna lai o droseddwyd ifanc ym mhob sir
- mae mwy o blant a phobl ifanc yn dioddef o droseddau fel bwlio ar-lein.

Gofalwyr Ifanc

Mae yna fwy na 1,000 o ofalwyr ifanc y mae angen cymorth arnyh nhw.

Y camau nesaf

Hawliau plant

Mae angen i bob gwasanaeth gynnwys CCUHP. Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn ydy CCUHP. Mae'n manylu ar hawliau plant a phobl ifanc, gan gynnwys eu hawl i fywyd iach ac i chwarae.

Eiriolaeth

Mae angen mwy o wybodaeth ar blant a phobl ifanc am wasanaethau eiriolaeth a sut y maen nhw'n helpu.

Cofnodi gwybodaeth

Mae angen i'n systemau sy'n casglu gwybodaeth gydweithio'n well. Mae angen i ni gael gwell gwybodaeth am:

- beth sy'n bwysig i blant a phobl ifanc
- beth sydd ei angen ar blant anabl
- sut mae plant yn symud i wasanaethau oedolion
- troseddau yn erbyn plant, fel cam-drin neu fasnachu mewn plant.

Gwasanaethau iechyd meddwl

Dylai plant a phobl ifanc gael y cymorth iechyd meddwl sydd ei angen arnyh nhw.

Arfer da

Mae angen i ni ddysgu o'r pethau sy'n gweithio'n dda. Mae gan bob sir engreifftiau da y gallan nhw eu rhannu.

2. Pobl hŷn

Mae'r asesiad yn dangos:

Ein poblogaeth

Mae yna ryw 150,000 o bobl 65 oed a hŷn yn byw yma. Rydyn ni'n meddwl y gallai hyn fod yn 210,000 erbyn 2039.

Unigrwydd ac arwahanrwydd

Mae hyn yn broblem. Mae'n gallu effeithio ar iechyd pobl ac yna mae angen mwy o help arnyn nhw oddi wrth wasanaethau.

Cymorth i fyw gartref

Mae mwy o bobl eisiau cael gwasanaethau gofal a chymorth sy'n eu helpu nhw i aros yn eu cartrefi eu hunain.

Gweithwyr gofal

Mae'n anodd cyflogi a chadw gweithwyr gofal, gan gynnwys gweithwyr gwryw a siaradwyr Cymraeg. Mae hyn yn broblem fwy fyth mewn ardaloedd gwledig.

Cartrefi gofal

Fe fydd angen i ni gael mwy o gartrefi nyrsio a lleoedd sy'n cefnogi problemau iechyd meddwl.

Dementia

Mae dementia'n broblem sy'n tyfu. Mae'n cynnwys problemau fel colli'r cof, neu problemau efo'u meddwl neu eu hiaith. Mae yna ryw 11,000 o bobl efo dementia yma, ac mae'r nifer yn cynyddu.

Y camau nesaf

Gwybodaeth

Mae angen i ni wneud yn siŵr bod gan bobl yr wybodaeth sydd ei hangen arnyn nhw, gan gynnwys gwybodaeth am dementia.

Gwasanaethau cymorth a chartrefi gofal

Mae angen i ni:

- hyfforddi gweithwyr gofal dementia yn well
- cael mwy o gymorth ar gael yn y Gymraeg
- gwneud yn siŵr bod yna ddigon o nyrsys iechyd meddwl
- bod yn eglur ynglŷn â sawl cartref gofal y bydd eu hangen arnon ni yn y dyfodol
- cyflogi a hyfforddi mwy o reolwyr nyrsio a gweithwyr gofal
- cydweithio'n well.

Mae'n rhaid i Gyngorau a Byrddau Iechyd gydweithio

Mae angen i ni:

- gefnogi pobl i aros yn eu cartrefi
- edrych ar ffyrdd i gwtogi ar nifer y bobl sy'n mynd i mewn i gartrefi nyrsio
- edrych ar ffyrdd i gamu i mewn yn gynnar fel nad oes angen cymorth ychwanegol ar bobl
- gwirio bod safonau a rheolau mewn cartrefi gofal yn gweithio
- gwella cartrefi gofal a gwneud yn siŵr eu bod nhw'n ddiogel
- rhoi mwy o gyfleoedd i ofalwyr gael saib o ofalu
- edrych ar ffyrdd i atal pobl rhag defnyddio'r Gwasanaeth Damweiniau ac Achosion Brys am gymorth y gellid ei roi mewn ffyrdd eraill.

3. Iechyd ac anabledd

Mae'r asesiad yn dangos:

Ein poblogaeth

Mae pobl yn byw yn hirach ac mae mwy yn byw efo anabledd neu broblemau efo'u clyw neu eu golwg.

Gwneud pethau'n haws

Mae angen i ni gael gwared â rhwystrau fel bod pobl anabl yn ei chael hi'n haws byw bywyd annibynnol.

Cael dweud eich dweud

Mae angen i wasanaethau wrando ar bobl anabl a'u cynnwys nhw pan maen nhw'n cynllunio pethau.

Bylchau mewn gwasanaethau a chymorth

Mae'n gallu bod yn anodd dod o hyd i wasanaethau a chael cymorth mewn rhai ardaloedd. Yn enwedig mewn ardaloedd gwledig. Rydyn ni'n gwybod:

- bod gwasanaethau a sefydliadau dan bwysau
- bod rhestrau aros yn gallu bod yn hir
- y gellid defnyddio mwy ar fudiadau cymunedol ac elusennau i roi cymorth
- bod rhai pobl dal yn ei chael hi'n anodd cael gwybodaeth.

Y camau nesaf

Cynllunio gwasanaethau

Mae angen i ni:

- weithio efo Iechyd Cyhoeddus Cymru a chael rhaglenni gwella iechyd
- dechrau'r rhaglen 'Gwneud i Bob Cyswllt Gyfrif (MECC)'
- helpu gwasanaethau i gamu i mewn yn gynnar i atal sefyllfaoedd rhag gwaethygu.

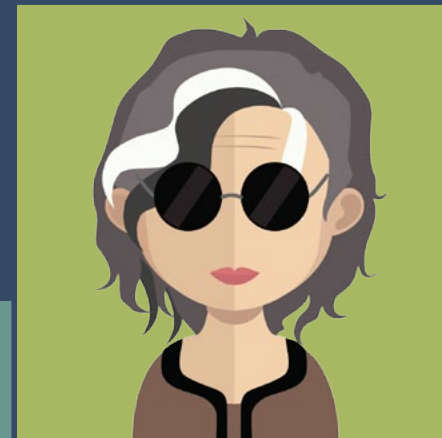
Cydweithio

Mae angen i ni edrych ar y ffyrdd y mae gwasanaethau gofal, fel meddygon, yn gallu cael cysylltiad efo gwasanaethau cymorth eraill yn y gymuned.

Gwrando ar bobl

Mae angen i ni gael gwybod beth sy'n bwysig i bobl. Mae angen i ni:

- weithio efo cymunedau'n fwy
- cefnogi pobl i gael rheolaeth ar eu bywydau eu hunain
- cefnogi pobl anabl i gymryd rhan mewn penderfyniadau.

4. Anabledd dysgu

Mae'r asesiad yn dangos:

Poblogaeth

Mae yna fwy o bobl sydd ag anableddau dysgu'n byw yma nawr. Rydyn ni'n meddwl y bydd y nifer yma'n parhau i gynyddu wrth i bobl fyw yn hirach.

Anghenion iechyd

Yn aml, mae gan bobl sydd ag anableddau dysgu broblemau iechyd eraill y mae angen cymorth arbennig ar eu cyfer.

Symud i wasanaethau oedolion

Mae'n bwysig bod pobl ifanc yn cael cymorth pan maen nhw'n symud i wasanaethau oedolion.

Agweddau sy'n newid

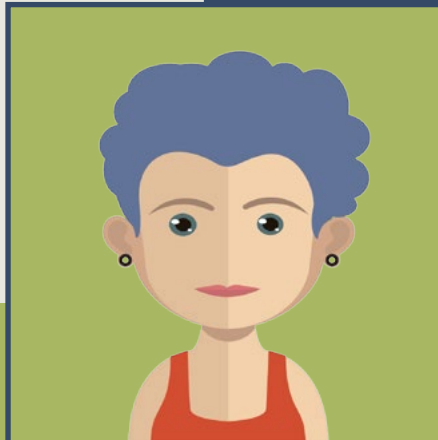
Mae pobl yn disgwyl mwy oddi wrth wasanaethau rŵan, ac mae ganddyn nhw eu syniadau eu hunain ynglŷn â beth ddylai ddigwydd. Mae'r mwyafrif o bobl eisiau bywyd annibynnol rŵan, ac eisiau bod yn rhan o'u cymuned, hyd yn oed pan mae angen cymorth ychwanegol arnyn nhw.

Cyllid

Rydyn ni'n gorfod cefnogi mwy o bobl efo llai o arian.

Gofalwyr

Yng Ngogledd Cymru, mae llawer o gymorth yn dod oddi wrth aelodau o'r teulu neu staff gofal tymor hir sy'n cael eu talu.

Y camau nesaf

Gofalwyr

Mae angen i ni:

- gefnogi gofalwyr hŷn yn well fel eu bod nhw'n cael saib o ofalu
- gweithio'n galetach i sylwi pwy sy'n ofalwyr fel ein bod ni'n gallu eu helpu nhw.

Gwybodaeth

Mae angen i ni gael mwy o wybodaeth ar gyfer pobl sydd ag anableddau dysgu. Fe ddylai hi fod yn hawdd dod o hyd iddi ac fe ddylai hi fod yn hawdd i'w darllen.

Gweithwyr gofal

Mae angen i ni:

- gefnogi gweithwyr
- cyflogi mwy o weithwyr sy'n siarad Cymraeg.

Cefnogi bywydau annibynnol

Mae angen i ni:

- gefnogi pobl i gadw'n ddiogel, yn enwedig wrth ddefnyddio'r rhyngwryd
- annog mwy o grwpiau cymorth a grwpiau cymunedol di-dâl sy'n gallu helpu pobl i wneud ffrindiau a'u helpu efo'u bywydau cymdeithasol
- cael mwy o bobl ar y cynllun 'cysylltu bywydau a lleoli oedolion'
- defnyddio technoleg ac apiau'n well i helpu pobl
- edrych ar opsiynau tai ar gyfer pobl sydd ag anableddau dysgu.

5. Iechyd meddwl

Mae'r asesiad yn dangos:

Poblogaeth

Mae nifer y bobl efo problemau iechyd meddwl yn tyfu.

Gorbryder ac iselder

Dyma'r pethau y mae'r mwyafrif o bobl yn eu crybwyll.

Cymorth

Dydy llawer o bobl sydd â phroblemau iechyd meddwl ddim yn gofyn am help.

Iechyd

Fel rheol, mae gan bobl sydd â phroblemau iechyd meddwl broblemau eraill efo'u hiechyd.

Lleoedd mewn ysbytai

Does yna ddim digon o welyau neu leoliadau. Mae pobl yn gallu cael eu hunain mewn ysbytai sydd yn bell o gartref.

Cael gwasanaethau a chymorth

Dydy pobl ddim bob amser yn gwybod sut i ddod o hyd i wasanaethau cymorth, neu i gysylltu am help.

Polisi'r Llywodraeth

Mae polisiau newydd yn gallu achosi straen. Mae hyn yn cynnwys newidiadau i fudd-daliadau. Mae newidiadau i'r cyllid yn golygu bod gwasanaethau'n gorfod helpu mwy o bobl efo llai o arian.

Tai

Mae angen mwy o dai ar gyfer pobl sy'n gadael gofal.

Dod o hyd i'r bylchau

Mae angen gwybodaeth dda arnon ni i wneud penderfyniadau da. Mae bylchau mewn gwybodaeth yn gallu achosi problemau.

Y camau nesaf

Gwybodaeth

Mae angen i ni:

- edrych ar y dystiolaeth yn yr adroddiad yma
- dod o hyd i ffyrdd i wynebu'r problemau yma
- gwneud mwy o ymchwil mewn rhai ardaloedd
- edrych ar beth sydd angen digwydd yn lleol ac yn rhanbarthol.

6. Gofalwyr

Unrhyw un sy'n gofalu am ffrind neu aelod o'r teulu sy'n sâl, sydd ag anabledd, sydd â phroblem iechyd meddwl neu sy'n gaeth i sylwedd ydy gofalwr.

Mae'r asesiad yn dangos:

Poblogaeth

- Mae nifer y gofalwyr yng Ngogledd Cymru'n tyfu.
- Pobl rhwng 50 a 64 oed sy'n rhoi'r rhan fwyaf o ofal di-dâl.
- Mae yna fwy na 1,000 o ofalwyr ifanc.

Bylchau mewn cymorth

- Mae yna lai o arian ar gyfer gwasanaethau i gefnogi gofalwyr.
- Mae sefydliadau hefyd yn wynebu toriadau i'w cyllid.
- Mae yna lai o seibiannau byr wedi'u hariannu i ofalwyr.
- Nid oes gan bob ysbyty swyddog cymorth ar gyfer gofalwyr.
- Dylai gofalwyr ifanc gael cymorth 1-i-1.
- Dylai gofalwyr ifanc dan wyth oed gael mwy o gymorth.
- Mae'r grŵp gofalwyr rhanbarthol yn edrych ar ffyrdd i wasanaethau gydweithio'n well.

Y camau nesaf

Arfer da

Mae angen i ni ddysgu o'r pethau sy'n gweithio'n dda a gweld a yw'n bosibl eu copïo mewn ardaloedd eraill.

Fe fyddwn ni'n rhannu'r asesiad yma efo Llywodraeth Cymru. Fe fydd yn eu helpu nhw i ddatblygu'r Strategaeth Cymru Gyfan ar gyfer Gofalwyr.

Deall anghenion cymorth gofalwyr

Mae angen i ni:

- wrando ar bobl
- gwybod mwy am wasanaethau, gan gynnwys beth sydd ar gael yn y Gymraeg.

Gwaith newydd

Mae Cyngor Gwynedd a Chyngor Sir Ddinbych yn rhedeg cynllun peilot o brosiect sy'n gofyn i ofalwyr 'Beth sy'n bwysig?'. Mae angen i ni weld a allai'r prosiect yma weithio mewn ardaloedd eraill.

7. Trais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol

Mae'r asesiad yn dangos:

Riportio cam-drin domestig

Mae rhai menywod, plant a dynion yn wynebu trais yn y cartref. Er nad ydy rhai pobl yn dweud wrth unrhyw un am hyn, mae nifer y rhai sy'n ei riportio'n cynyddu.

Rheolaeth gymhellol

Weithiau, mae'r cam-drin yn gallu bod ar ffurf un unigolyn yn rheoli popeth ac yn mynd â rhyddid neu ddewisiadau rhywun oddi arno. Mae hon yn drosedd newydd ac mae nifer y rhai sy'n ei riportio'n cynyddu.

Costau

Mae cam-drin domestig yn costio rhyw £66 miliwn y flwyddyn i wasanaethau.

Bylchau mewn gwasanaethau a chymorth

Mae toriadau i gyllid yn ei gwneud hi'n fwy anodd i wasanaethau cam-drin domestig.

Polisiau'r Llywodraeth

Mae gan Lywodraeth Cymru gyfreithiau a chynlluniau. Mae hyn yn cynnwys Deddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Cymru) 2014.

Y camau nesaf

Gwybodaeth

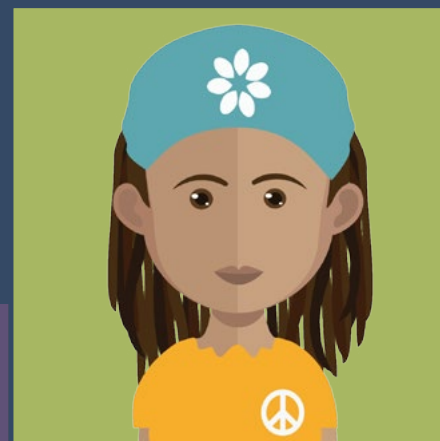
Mae angen i ni:

- ysgrifennu ein cynllun ein hunain i fynd i'r afael â cham-drin domestig
- cael rhagor o wybodaeth am drais rhywiol, camfanteisio, masnachu mewn pobl a chaethwasiaeth fodern.

Gwasanaethau cymorth

Mae angen i ni:

- gadw pobl yn ddiogel
- cael gwell cynlluniau a pholisïau
- cefnogi plant a phobl ifanc sydd wedi gweld cam-drin domestig
- cael mwy o dai diogel ac opsiynau tai eraill
- cael cymorth i bobl y mae angen gofal arnyn nhw 24-awr.

8. Yr ystad ddiogeled

Lleoedd diogel fel carchardai ydy'r ystad ddiogeled.

Mae'r asesiad yn dangos:

Carchar newydd

Mae yna gynlluniau i gael carchar newydd o'r enw CEM Berwyn yng Ngogledd Cymru. Fe fydd ar gyfer dynion sydd heb droseddu'n ddifrifol. Fe fydd yn cynnwys ffyrdd newydd o weithio ac yn cefnogi pobl i ddod yn rhan o fywyd cymunedol unwaith eto.

Mae'n rhaid i gynghorau wneud mwy

Mae'n rhaid i gynghorau rwan roi gwasanaethau a chymorth i bobl yn y carchar fel unrhyw un arall yn y gymuned.

Troseddwy'r eraill

Mae angen i garcharorion o Gymru gael cymorth, hyd yn oed os nad ydyn nhw mewn carchar yng Nghymru. Nid oes gan Ogledd Cymru ystad ddiogeled ar gyfer:

- menywod
- troseddwy'r ifanc
- dynion sydd wedi troseddu'n ddifrifol.

Mae angen i ni gael cysylltiadau gwell efo'r carchardai yma.

Y camau nesaf

Cefnogi pobl

Mae angen i ni:

- wybod pa wasanaethau a sefydliadau sy'n cynnig cymorth i garcharorion
- gwneud yn siŵr ein bod ni wedi rhoi'r cymorth iawn i mewn i'r carchar newydd pan fydd ar agor ac yn rhedeg
- cael gwell cysylltiadau efo carchardai ledled Cymru
- cael canllawiau ar gyfer rhannu gwybodaeth
- gweithio efo'r Llysoedd i ddatblygu canllawiau ar gyfer carcharorion anabl
- gwybod mwy am anghenion gofal menywod a phobl ifanc yn y carchar
- cael gwasanaeth iechyd a llesiant o ansawdd da i garcharorion.

Plant a theuluoedd

Mae angen i ni gynllunio i gefnogi plant a theuluoedd pan mae rhywun yn y carchar ac mae hyn yn effeithio arnyn nhw.

Digartrefedd

Mae angen i ni atal pobl rhag dod yn ddigartref pan maen nhw'n gadael y carchar.

9. Cyn-filwyr

Rhywun sydd wedi gwasanaethu yn unrhyw un o'r lluoedd arfog ydy cyn-filwr.

Mae'r asesiad yn dangos:

Poblogaeth

Mae yna ryw 51,000 o gyn-filwyr yn byw yng Ngogledd Cymru.

Gwybodaeth ac ymchwil

Does yna ddim digon o wybodaeth am iechyd cyn-filwyr nac am y gwasanaethau sydd eu hangen arnyn nhw.

Cynllunio gwasanaeth

Mae angen i gynghorau lleol feddwl am anghenion cyn-filwyr wrth gynllunio.

Iechyd meddwl

Mae llawer o gyn-filwyr yn ei chael hi'n anodd gofyn am help efo problemau iechyd meddwl.

Y camau nesaf

Gwybodaeth

Mae angen i ni:

- weithio efo Fforwm Lluoedd Arfog Gogledd Cymru
- cael cysylltiad efo prosiect 'Count Them In' y Llang Brydeinig Frenhinol
- gwella sut mae gwasanaethau'n nodi ac yn casglu gwybodaeth am gyn-filwyr
- cefnogi'r wefan newydd 'Veterans' Gateway' sy'n rhoi gwybodaeth a chymorth.

Gwasanaethau iechyd meddwl

Mae angen i gyn-filwyr fod yn rhan o'n Strategaeth Iechyd Meddwl.

Gwasanaethau

Mae angen i wasanaethau gamu i mewn yn gynnar a chefnogi cyn-filwyr. Mae angen i ni:

- gadw'r addewidion yng Nghyfamod y Lluoedd Arfog
- cael mwy o opsiynau tai
- cefnogi cyn-filwyr i fyw bywydau annibynnol
- hyfforddi staff fel eu bod nhw'n deall yr heriau y mae cyn-filwyr yn eu hwynebu wrth ofyn am help
- gweithio efo sefydliadau i gefnogi cyn-filwyr a'u teuluoedd
- gwneud yn siŵr bod cyn-filwyr yn cael gwasanaethau iechyd meddwl.

10. Digartrefedd

Mae'r asesiad yn dangos:

Polisiâu'r Llywodraeth

Mae Deddf Tai (Cymru) 2014 yn helpu i atal pobl rhag dod yn ddigartref.

Newidiadau i gyllid

Mae cyllid yn newid. Mae toriadau i fudd-daliadau tai pobl, a thoriadau eraill, yn golygu y gallai gwasanaethau wynebu mwy o broblemau.

Mae hyn yn golygu bod rhent yn mynd i deuluoedd i'w dalu yn lle mynd yn syth i landlordiaid. Mewn rhai ardaloedd, mae teuluoedd wedi gwario'r arian yma ac wedi mynd i ddyled efo'u rhent.

Y camau nesaf

Cynllunio gwasanaethau tai

Mae angen i ni:

- wneud yn siŵr bod yna ddigon o wasanaethau ym mhob ardal leol
- cynllunio ledled Gogledd Cymru.

Lleoliadau y tu allan i'r ardal

Mae angen i ni:

- gefnogi pobl os byddan nhw'n cael eu lleoli y tu allan i'r ardal y maen nhw'n byw ynddi
- gwneud yn siŵr bod pob lleoliad yn ddiogel ac mor dda â phosibl
- gwneud yn siŵr bod pobl yn gallu symud yn ôl i'w hardal leol cyn gynted â phosibl.

Cydweithio

Mae angen i Gymdeithasau Tai a sefydliadau gynllunio efo'i gilydd a chydweithio.

Bylchau mewn gwasanaethau a chymorth

Mae angen i ni:

- edrych ar y diffyg tai i bobl sengl
- cael mwy o leoedd mewn hosteli.

11. Anhwylder ar y Sbectrwm Awtistig (ASD)

Mae ASD yn effeithio ar allu pobl i gyfathrebu ac ar eu hymddygiad cymdeithasol.

Mae'r asesiad yn dangos:

Poblogaeth

Mae plant ac oedolion efo ASD yn dweud bod angen mwy o gymorth arnyn nhw efo:

- problemau efo'u hymddygiad a phroblemau emosiynol
- sgiliau bywyd
- defnyddio gwasanaethau cymdeithasol a gwasanaethau hamdden yn y gymuned.

Anabledd dysgu

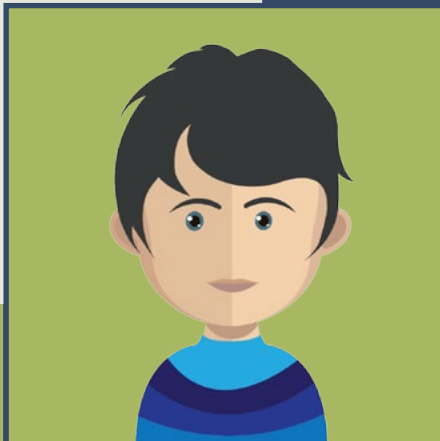
Mae gan rai pobl sydd ag awtistiaeth anabledd dysgu neu broblem iechyd meddwl hefyd.

Gwasanaeth awtistiaeth

Mae hwn yn cefnogi pobl a Llywodraeth Cymru sy'n ei ariannu.

Sefydliadau ac elusennau

Maen nhw'n cefnogi llawer o bobl sydd ag ASD. Mae'n bwysig bod hyn yn parhau.

Y camau nesaf

Gwasanaeth awtistiaeth

Mae angen i ni wneud yn siŵr bod y gwasanaeth yma yng Ngogledd Cymru.

Gwybodaeth

Mae angen i ni:

- gael rhagor o wybodaeth am y cymorth y mae sefydliadau ac elusennau'n ei roi
- cael gwybod faint o bobl sy'n defnyddio gwybodaeth ar-lein
- cael gwybod mwy am effeithiau ASD ar fywydau pobl.

Gwasanaethau cymorth

Mae angen i ni:

- wneud yn siŵr bod pobl yn gwybod am ASD
- gwneud yn siŵr bod pob gwasanaeth, gan gynnwys yr heddlu a thrafnidiaeth, wedi'u hyfforddi am ASD
- gweithio efo'r gwasanaeth iechyd a gofal cymdeithasol i gefnogi pobl sydd ag ASD yn well
- gwneud yn siŵr bod yna wasanaethau iechyd meddwl ar gael.

Diolch

Diolch am ddarllen hwn

Mae gwneud yr asesiad yma o'r boblogaeth wedi dangos llawer i ni am ein hardal.

Rydyn ni'n gwybod bod cymunedau'n newid. Felly rydyn ni'n mynd i wirio hyn bob dwy flynedd i weld a oes angen newid ein cynllun.

Fe fydd hyn hefyd yn rhoi cyfle i fwy o bobl ddweud eu dweud a chwarae rhan yn ein ffordd o gynllunio gwasanaethau.

Cael gwybod mwy

I gael rhagor o wybodaeth am chwarae rhan, anfonwch e-bost i:
sarah.bartlett@denbighshire.gov.uk

